

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ

Ευγενία Πατσούρη-Σουλιώτη (1907-1994)

Καϊρης Μ.Ζ.

Evgenia Patsouri-Soulioti (1907-1994)

Kairis M.Z.

A short biography of Dr. E. Patsouri-Soulioti As. Professor of Pathology in Athens University, Medical School. A distinguished scientist and the first woman Pathologist in Greece.

Η Ευγενία Πατσούρη, κόρη του Ιατρού Ευστρατίου Πατσούρη και σύζυγος του δικηγόρου Μιλτ. Σουλιώτη, σπούδασε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και έλαβε το πτυχίο το 1929. Φοιτήτρια ακόμη το 1926, εργάσθηκε ως υποβοηθός στο Εργαστήριο Παθολογικής Φυσιολογίας υπό τον Καθηγητή Ιωάννη Κατσαρά. Από το 1930 μέχρι το 1940 συνέχισε να εργάζεται στο ίδιο Εργαστήριο ως βοηθός, ενώ από το 1940 μέχρι το 1956 περίπου, εργάσθηκε ως Επιμελήτρια του Εργαστηρίου Παθολογικής Ανατομικής. Το 1950 αναγορεύτηκε Υφηγήτρια της Παθολογικής Ανατομικής, τίτλος, ιδιαίτερα τιμητικός, δεδομένου ότι σπάνια απεδίδετο, εάν σκεφθεί κανείς ότι από συστάσεως της Ιατρικής Σχολής μέχρι την εποχή εκείνη ο αριθμός των Υφηγητών δεν ξεπερνούσε τον αριθμό των 70 ιατρών. Ήταν η δεύτερη γυναίκα ιατρός που λάμβανε τον τίτλο του Υφηγητού και η πρώτη γυναίκα Υφηγήτρια Παθολογικής Ανατομικής στην ιστορία του Πανεπιστημίου. (Μέχρι την εποχή εκείνη τον τίτλο του Υφηγητού της Παθολογικής Ανατομικής κατείχαν οι: Βασίλειος Φωτάκης, Αλέξανδρος Συμεωνίδης, και οι παλαιότεροι Δ. Παναγιωτίδης, Σ. Γαβαλάς, Γ. Αποστολόπουλος). Στην εισήγησή του επί της επί Υφηγεσία υποψηφίου της Ε. Πατσούρη Σουλιώτη, ο τότε Καθηγητής Παθολογικής Φυσιολογίας Ι. Αναγνώ-

στου, μεταξύ άλλων εξαιρεί την επιστημονική και ερευνητική ωριμότητα, τη μεγάλη μετριοφροσύνη που τη διέκρινε, την ευρεία εγκυκλοπαιδική της μόρφωση και τη γλωσσομάθειά της. Παρά την επιθυμία της, η Ε. Πατσούρη δεν είχε την ευκαιρία να μετεκπαιδευτεί στα ιατρικά κέντρα του εξωτερικού, λόγω των πολεμικών περιπετειών της χώρας μας. Παρά το γεγονός αυτό και παρά τα πενιχρά μέσα που υπήρχαν στα Εργαστήρια την εποχή εκείνη, η Ε. Πατσούρη πραγματοποίησε ένα μοναδικό ερευνητικό έργο που δημοσιεύτηκε στα εγκυρότερα ξένα ιατρικά περιοδικά.

Θα πρέπει να τονισθεί ότι η Ε. Πατσούρη υπήρξε η παλαιότερη συνεργάτης του Καθηγητού Ι. Κατσαρά μεταξύ όλων των μαθητών του Παθολογοανατόμων. Η συνεργασία αυτή άρχισε ήδη το 1926 όταν ο Ιωάννης Κατσαράς κατείχε την έδρα της Παθολογικής Φυσιολογίας και συγχρόνως διήυθνε το Παθολογοανατομικό Εργαστήριο του Νοσοκομείου "Ο Ευαγγελισμός". Όταν το 1937 ο Ι. Κατσαράς διεδέχθη τον Κ. Μελισσηνό στην έδρα της Παθολογικής Ανατομικής, η Ε. Πατσούρη ακολούθησε τον διδάσκαλο και συνεργάστηκε μαζί του ως επιμελήτρια του Εργαστηρίου μέχρι

Εικόνα 1. Φωτογραφία πιθανώς στο κτίριο των παλαιών Εργαστηρίων της Ιατρικής Σχολής επί της Οδού Ακαδημίας. Ο Ι. Κατσαράς ως Καθηγ. Παθολογικής Φυσιολογίας με το αγαπητό του μονοφθάλμιο μικροσκόπιο, αριστερά του ο υφηγ. Ι. Αναγνώστου. Δεξιά πιθανότατα ο Επιμελητής Στέλιος Σαμαράς καί δίπλα του χωρίς μπλούζα η υποβοηθός η βοηθός Ευγ. Πατσούρη. Αθήνα 1927-1932.

τον θάνατο του Ι. Κατσαρά, τον Ιούλιο του 1951. Την εποχή εκείνη το Εργαστήριο Παθολογικής

Εικόνα 2. Από δημοσίευμα της εφημερίδας ΕΘΝΟΣ 25.4.1936. Ο Καθ. Ι. Κατσαράς με τη βοηθό του Κα Πατσούρη.

Ανατομικής λειτουργούσε στα νέα Εργαστήρια της Ιατρικής Σχολής στο Γουδή (από τό 1936 περίπου). Το Ιατρικό προσωπικό απαρτιζόταν από τον Τακτικό Καθηγητή Ι.Κατσαρά, τον Έκτακτο Καθηγητή Δ. Ελευθερίου και την υφηγήτρια Ε. Πατσούρη Σουλιώτη ως Επιμελητές και Βοηδό τον Διονύσιο Παπαηλία.

Νομίζω ότι δεν θα πρέπει να αμφιβάλλει κανείς ότι καθ' όλα τα έτη της στενής αυτής συνεργασίας η Ε. Πατσούρη θα είχε άμεση πρόσβαση στο τεράστιο υλικό του Παθολογοανατομικού Εργαστηρίου του "Ευαγγελισμού" από το οποίο θα απέκτησε καί τη μεγάλη διαγνωστική εμπειρία της. Ακόμη είναι λογικό να συμπεράνει κανείς ότι η συμβολή της Ευγενίας Πατσούρη στη συγγραφή των εξαιρετών συγγραμμάτων του Καθ. Ι. Κατσαρά **Γενική Παθολογία από Λειτουργικής Απόψεως** που εξεδόθη το 1937, και **Γενική Παθολογία από Μορφολογικής Απόψεως** που εξεδόθη το 1949, πρέπει να ήταν σημαντική.

Λίγοι μόνο από τους εν ενεργεία σήμερα

Εικόνα 3. Η Ευγ. Πατσούρη σε έναν χαρακτηριστικό πάγκο εργασίας από εκείνους που υπήρχαν αρχικά στα νέα Εργαστήρια της Ιατρικής του Γουδή (Φωτ. μετά το 1937).

Εικόνα 4. Η Ευγ. Πατσούρη στο δώμα του κτιρίου του Παθολογικού Ανατομείου του Γουδή. Διακρίνεται το κτίριο του Ανατομείου και στο βάθος ο Υμηττός χωρίς δένδρα και οικοδομές (Φωτ. περίπου 1948-50).

Παθολογοανατόμους θα θυμούνται ότι η Ευγενία Πατσούρη Σουλιώτη τίμησε με την παρουσία της την Ιδρυτική Συνέλευση της Ελληνικής Εταιρείας Γεν. Παθολογίας και Παθολογικής Ανατομικής το 1964 και ενεγράφη ως ιδρυτικό μέλος της.

Επιλογή από τό έργο της

Πειραματικές έρευνες επί της επιδράσεως των υπεριωδών ακτίνων επί του δικτυοενδοθηλιακού συστήματος (*Διατριβή επί διδακτορία*) Αθήνα 1933.

Πειραματικές έρευνες επί των εγκαυμάτων. Η αλκαλική παρακαταθήκη κατά τα εγκαυμάτα. *Ασκληπιός* 1932

Experimentelle Untersuchungen über die

Wirkung der Blockierung des reticuloendothelialen Systems auf den Widerstand des Organismus gegen Abkühlung. *Zeit. für Gesamte experim. Medizin* 101: 149-154, 1937.

Über einige experimentelle Erfahrungen bei der Kaninchencoccidiosis. *Zeit. Gesamte Experim. Medizin* 103: 222-225, 1938.

Experimentelle Untersuchungen über die Wirkung des Chinins auf das reticulo-endotheliale System. *Zeit. für Gesamte Experim. Medizin* 107: 412-418, 1940.

Beitrag zur primären Lymphogranulomatose des Magens. *Virchows Archiv* 307: 303-306, 1940.

Über die Lymphogranulomatose in Griechen-

Υ.Γ. Ευχαριστίες οφείλονται στους Κυρίους Μιλτ. Σουλιώτη και Ευστρ. Πατσούρη για την παραχώρηση του φωτογραφικού υλικού και των πληροφοριών.

land. Virchows Archiv Pathol. Anatom. Physiol. 308:335-343,1941

Über eine Blastomatos Wachsende Form von Herz und Leberlymphogranulomatose. Virchows

Archiv 307:297-302,1941.

Πειραματικά έρευναι επί της καταγωγής των μεγάλων μονοκυρήνων του αίματος (Διατριβή επί Υφηγεσία) Αθήνα 1949.

Corresponding Author:

M.Z. Kairis

Pathology Dept

"P. & A. Kyriakou" Children's Hospital

115 27 Athens

Υπεύθυνος αλληλογραφίας:

M.Z. Καϊρης

Παθολογοανατομικό Εργαστήριο

Νοσοκομείου Παιδων "Π. & Α. Κυριακού"

115 27 Αθήνα